

oglašale ženske za spraznjene službe in da v Ljubljani ne bodo samo za druge dežele učiteljev in učiteljic spraševali.

Analitično - sintetična metoda.

Podučevanje je analitično, kedar se začénja s celoto; sintetično pa, kedar se začénja s posamesnimi deli, kateri se potem zlagajo v celoto.

Kedar n. pr.: pri nazornem nauku otrokom pokažemo mizo, ter prašamo: Otroci, kaj vam kažem? začeli smo z analitiko; ko pa vprašamo: Katere dele ima miza? pristopili smo k sintetiki.

Kedar pri pisalnem poduku iz posamesnih čert sestavljamo čerko, podučujemo sintetično. Kedar pa pokažemo, iz katerih potez je sestavljena že narejena čerka, podučujemo analitično. Sploh pa podučujemo analitično, kedar je učencem stvar znana v svoji celoti, sintetično pa, kedar poznajo ali morejo poznati dele, iz katerih je sestavljena reč, o kateri govorimo. Navadno pa hodimo sedaj po analitični, sedaj po sintetični poti, ter obe metodi združujemo, samo da pridemo do omenjenega cilja, da namreč otroke kaj naučimo. Tako n. pr. nekatere slovnice začénjajo poduk z glasovi in poslednjič pridejo do stavka, druge pa začénjajo s stavki, katere razpravljajo v posamesne dele. — Moj namen ni, govoriti tukaj, katera metoda je za ta ali drugi nauk prikladnejša, samo hočem povedati, da ena ali druga metoda dovodi do omenjenega cilja po pregovoru, da več potov pelje v Rim.

Po kakšni metodi ali učni poti pa učimo otroke brati itd.?

Nekdaj smo čerkovali ali puhštabilali, potem smo glaskovali (laurirali), sedaj pa pisaje podučujemo v branji, ali prav za prav glaskovanje in pisanje združujemo, t. j. otrok glaskuje in potem bere to, kar je sam napisal, in to metodo imenujemo pisalno-bralno metodo. Z nazornim naukom vpeljemo otroke v šolsko življenje; različno jih vadimo, preden začnejo pisati. Pri pisalno-bralni metodi postopamo sintetično, ker po raznih vajah pridemo do podobe čerke, analitično, kedar povest pripovedujemo, in iz danih besedí otroci iščejo posamesne glasove; kedar so pa otroci po toliko in toliko zaprekah besedo napisali in napisano brali, potem pristopimo pa zopet k analitiki in otroke prašamo, koliko glasov in pozneje, koliko zlogov ima beseda. Združeno branje in pisanje, podučujemo tedaj djansko po sintetični in analitični poti; metoda ta nam ni neznana in pred vsem gledamo na to, da otroke kaj naučimo v tako kratkem času, kolikor je mogoče; mislimo si povsod: naj pomaga, kar more, — a vkljub temu le spoznamo, da je metoda od metode boljša, prikladnejša; s tem le rečemo, da je metoda le tačas dobra, kedar jo učitelj do dobrega razume in se zaveda, kaj in kako. — Kar pa velja

tukaj od metode za početne vaje v pisanji in branji, velja tudi od drugih nauk, kar se namreč metode v podučevanju tiče, tudi n. pr. pri zemljepisji, pri prirodoписji, pri prirodoslovji podučuje se ali po analitični ali sintetični poti.

Za početne vaje v branji in pisanji, opuščaje drugo, ponuja se nam sedaj metoda, katera se z odlikom imenuje analitično-sintetična metoda. Obeta pa tudi ta metoda, da hoče z branjem in s pisanjem spojiti nadzorni nauk, vmes tudi vpletati risanje in telovaje, tedaj prav v zmislu novega načina v podučevanju, kateri kolikor more združuje vse nauke, ter govori od združevanja nauk (Concentration der Unterrichtsfächer). Kako se ta metoda tudi za druge nauke dá porabiti, ne govorimo, oziramo se danes le na početne vaje, kakor že omenjeno.

Da bomo to metodo bolj razumeli, bomo gledali 1. njeni začetek in razvoj, in sicer, 2. v čem obstoji, 3. kako ta metoda napreduje, 4. njeno zgodovino. — To metodo je izduhtal Francoz Jakotot l. 1770—1840).

Kako pa vpeljuje, kako pa opravičuje ta mož svojo metodo, pravi namreč: „Nekateri pri podučevanju zametujejo pot, po katerem hodi narava, a jaz jo posnemam. Narava vstvarja celoto, in človek pregleda s svojimi čuti najprej celoto. Mar bote otroka učili spoznavati žival, ako mu pokažete njeno kost i. dr. Mar mu ne bote pokazali cele živali? Ako sicer tako delate, zakaj pa pri jezikovem poduku ne ravnate tako? Zakaj pa tam ne začenjate pri živi besedi, pri stavku? To je otrokom znano, to razumó, drugačno ravnati se pravi reč le posnemati, in posnetega (abstraktnega) se otrok boji.

Glejmo pa sedaj, kako je podučeval Jakotot. Dal je otrokom slovečo knjigo Felenovo: „Prigodbe Telemaha, sina Ulisovega“ v roke. Bral jim je celo zgodbo, in potem stavek za stavkom in iz I. poglavja 1. stavek. To se je otrokom tolikrat ponavljalo, kazaje na vsako besedo, da so si vsako besedo, kje stoji, v glavo vtisnili. Ko so otroci znali poiskati vsako posamesno besedo, je J. razdelil besedo v zloge, potem so brali ves stavek po zlogih, dalje so razdelili zloge v glasove, po glasovih brali in to toliko časa ponavljali, da je vsak otrok vedel povedati, kje je ta beseda, ta zlog in ta glas.

Pristopili so potem k drugemu stavku, katerega so ravno tako obdelovali ponavljaje prvega ter primerjaje znane zloge in glasove drugega z drugim.

(To se nam teoretikarjem čudno vidi, a poznam priproste ljudi, kateri so se na bukvicah križevega pota brez abecednika brati naučili. Bister um si išče svojih tudi nenavadnih potov.)

(Konec prihodnjič.)